

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДІВ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ У ШВЕЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто основні методи та принципи впровадження засобів електронної демократії на прикладі системи електронного уряду Швеції.

Ключові слова: демократія, електронна демократія, електронний уряд, зарубіжний досвід.

Abstract

Considered the main principles and methods of electronic democracy introduction on the example of Sweden e-government.

Keywords: democracy, e-democracy, e-government, foreign experience.

Поняття «електронна демократія» («electronic democracy» або «e-democracy») вперше було виявлене у Сполучених Штатах і достатньо швидко «влилося» до багатьох країн світу. Словосполучення «електронна демократія» більше вживається тоді, коли йдеться про використання комп'ютерних технологій для організації політичного процесу [1, с. 94].

Говорячи про е-демократію у вузькому розумінні, мають на увазі застосування ІКТ для забезпечення (електронного супроводу) прав громадян. У такому випадку змінюється лише технологічний бік подання заяв, звернень органам влади від імені громадян. Це означає, що використовуючи своє право на отримання певної довідки, громадянин може подати запит до певної інстанції як і письмово, так і за допомогою електронною поштою. Розглядаючи поняття «електронної демократії» у широкому сенсі, можемо сказати, що вона передбачає залучення громади до вирішення суспільно-політичних проблем за допомогою сучасних інформаційних технологій [2, с. 5].

Швеція, як провідна європейська країна, активно використовує методи і засоби електронної демократії в розрізі управління державою. До принципів побудови електронного уряду у Швеції можна віднести: надання послуг у будь-який момент часу (електронний уряд працює 24 години на добу); максимальна простота і прозорість (орієнтація на пересічного громадянина, а не активного користувача); єдині технічні стандарти і взаємна сумісність (електронні додатки повинні задовольняти принципи загальної архітектури систем ідентифікації, безпеки, дизайну); забезпечення конфіденційності і виконання правил інформаційної безпеки; беззастережна орієнтація на думку громадян при реалізації нововведень.

Швеція намагається стати першою країною в інформаційному суспільстві; саме з цією метою була створена модель для e-Government. З того часу головними завданнями шведського уряду стали: покращення системи конфіденційності в ІТ, покращення навичок роботи споживачів інформації. Основною метою електронного шведського уряду, як це було зазначено вище, є простота використання і доступність суспільної інформації в будь-який час доби. Іншою метою є підсилення демократії, залучаючи громадян до участі у ухваленні важливих політичних рішеннях і забезпечення прозорості механізму прийняття цих рішень. Також у системі електронної демократії має бути запропонований так званий мультиканальний підхід. Завдяки цьому громадяни мають змогу вибирати між різними сервісними каналами – Інтернет, особистий прийом чи телефон. Публічна адміністрація повинна тісно співпрацювати з різними урядовими установами, що значає постачання електронних послуг має функціонувати, незважаючи на розподіл відповідальності між урядовими установами або громадськими організаціями. Сучасне бачення е-врядування для Швеції – наявність всесвітнього найпростішого і найефективнішого е-уряду і е-врядування, яке поважає права громадян і заохочує їх до прийняття важливих рішень [3, с. 192].

Багато прикладів застосування е-демократії в управлінні державою у Швеції досі зосереджені на місцевому рівні. Розглянемо декілька прикладів того, як органи влади розробили електронні системи, за допомогою яких громадяни мають можливість висловлювати свої думки з різних питань на веб-сайті місцевого органу влади. Усі муніципалітети Швеції, навіть невеликі, з населенням близько 3000

осіб, мають свої веб–сайти. Починаючи ще з 1999 р., 15% муніципалітетів мають дискусійні форуми в мережі Інтернет. Велике число форумів дало можливість громадянам підіймати важливі питання, створювати дискусії з пропозицій їх вирішення. Деякі міста присвячують форуми конкретним питанням, наприклад, шкільної освіти.

Виділяють кілька причин, чому електронна демократія у Швеції успішно функціонує саме на місцевому рівні: шведські муніципалітети є відносно самостійними, що дає місцевим політикам важливу арену; більшість експериментів і нововведень досі проводилися в маленьких містах або в окремих районах більших міст, наприклад Стокгольма, де міські райони мають певну автономію; при плануванні обов'язково слід представити плани і дати можливість громадянам зробити свої висновки; нововведення з певним рівнем інновацій легше починати в менших містах, де демократичні процеси менш заформалізовані порівняно з великими містами [4, с. 77].

Яскравим прикладом застосування методів електронної демократії на місцевому рівні у Швеції є муніципальна мережа громад Больнеса. Варто зазначити, що Больнес – місто з населенням лише у 25000 осіб у центрі Швеції, на відстані близько 250 км від Стокгольма. Міський веб–сайт містить досить багато інформації стосовно і послуг, і політичних питань. Виділяють декілька заходів щодо е–залучення: громадяни можуть надсилати електронні повідомлення двом муніципальним комісарам з гарантією отримати відповідь протягом тижня; он–лайн форум містить рубрики для дискусій з кількох визначених питань; засідання міської ради транслюються наживо на веб–сайті, і громадяни можуть направити свої звернення електронною поштою під час перерви в засіданні та отримати відповідь після перерви. Відповідальними особами за е–залучення виступають муніципальні комісари, саме вони є активними політиками на дискусійних форумах [4, с. 79].

Висновки

Як провідна європейська країна, Швеція достатньо активно використовує засоби електронної демократії. Як було вказано вище, перші спроби впровадити механізми електронного врядування були використані шведським урядом ще в 1999 році, шляхом створення муніципальних форумів, для вирішення важливих питань та створення тематичних дискусій. Також варто зазначити, що найбільш популярним і ефективним є впровадження електронної демократії саме на місцевому рівні, оскільки більшість муніципалітетів є достатньо самостійними. Основними принципами впровадження «е–уряду» в Швеції є доступність в будь–який час та легкість використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березин В. М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия / Березин В. М. – М. : РИП Холдинг, 2003. – 174 с.
2. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д–ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с.
3. Електронна демократія: сподівання та проблеми / Джоан Кедді, Крістіан Вергез [та ін.]; [пер. з англ. С. Соколик, О. Оржель, К. Гомма]. — К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. — 164 с. — (Бібліотека молодого державного службовця). — Переклад за вид.: OECD Books: Promise and Problems of E–Democracy: Challenges of online citizen engagement (OECD, 2004).
4. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / авт. кол. : Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник та ін. ; за заг. ред. д–ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут. – К., 2008. – 200 с.

Сіденко Юлія Вікторівна — студентка групи МО–14, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, е–mail: yuliaasidenko@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** — доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно–політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Sidenko Yulia V. — student, Faculty of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e–mail: yuliaasidenko@gmail.com

Supervisor: **Korniyenko Valeriy O.** — Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia